

Universitetet
i Stavanger

Bachelor oppgave i Historie

Trym Hamre Johannssen 245702 / 2308

Vikingtiden i England

*I denne oppgaven skal jeg ta for meg vikingene og deres tilstedeværelse i Engelske områder fra slutten av 700-tallet til 1000-tallet. Dette skal jeg gjøre gjennom å ta for meg problemstillingen, **Hvorfor invaderte vikingene England og hvordan var livet i Danelagen?***

Forord

Jeg vil gjerne rette en stor takk til min veileder Peter Sigurdson Lunga for gode tilbakemeldinger og til hjelp med å finne svært nyttige ressurser til å skrive om emnet. Videre vil jeg også takke alle mine lærere ved UiS som har en stor rolle i den kunnskapen jeg har tilegnet meg over disse tre årene.

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	3
2.0 Kilder fra vikingtiden	3
2.1 Engelske kilder	4
2.2 Sagaene og deres historiske troverdighet	4
2.3 Arkeologiske kilder	6
3.0 Det Norrøne samfunnet	6
3.1 Samfunnssklassene	7
3.2 Norrøn religion	9
4.0 Erobringen av England	10
4.1 Vilkår for større viking invasjoner	10
4.2 Hedning hæren og sommerhæren sine erobringer	12
5.0 Livet i Danelagen	14
5.1 Jorvik som handelsby	15
5.2 Jorvik, en vikingsuksess	17
6.0 Slutten på vikingenes makt i England	19
7.0 Avslutning	21
8.0 Kildeliste	22

1.0 Innledning

Vikinger og vikingkulturen er et fenomen som stadig får oppmerksomhet, enten det skulle gjelde en ny serie som handler om vikingene, som blant annet serien *Vikings*, eller et nytt spill som har handlingen sin i vikingtiden, som *Assassins creed valhalla*. Men, vikingene er kanskje mest kjent for angrepene og bosettingen av de Britiske øyer, men hvorfor var egentlig vikingene i England? Og hvordan vet vi egentlig det vi vet om vikingtiden? Hvorfor var det vikinger i England og hvilken innflytelse hadde de over den engelske historien? Hvordan oppsto de store vikingarmeene og hvorfor gikk vikingene bort fra vikingtoktene som de er så kjente for?

Når det kommer til vikingene i England så er mye basert på kilder fra engelske munkar i samtiden, eller fra islendingsagaer som ble skrevet flere hundre år senere. Man har også fått større innblikk gjennom arkeologiske utgravninger. Det fins dessverre en rekke problemer med disse kildene. Disse problemene skal jeg diskutere senere i teksten.

Spørsmålet om vikingenes tilstedeværelse i England skal jeg forsøke å håndtere gjennom å se på forskjellige faktorer, som hvordan vikingenes samfunn var bygget opp og hvordan det kan ha drevet vikingene til å invadere, og samfunnsutvikling. Gjennom denne prosessen så skal jeg også forsøke å få frem hvordan dagliglivet til vikingene i England var, altså Danelagen, her vil det også være naturlig å ta for meg hvordan de allerede bosatte engelskmennene og de tilflyttende vikingene kom overens. Jeg skal også forsøke å gå i dybden på prosessen/e bak dannelsen av de store viking armeene som blant annet den store hedninghæren.

2.0 Kilder fra vikingtiden

Kilder er svært essensielle for å forstå ethvert historisk fenomen, dermed er det også viktig for historikere å vurdere kildene sine nøye. Derfor skal jeg i denne delen av oppgaven ta for meg tre grupper kilder som står bak kunnskapen vår om vikingtiden og vikingene i England. Jeg skal forsøke å vurdere hver kilde basert på hvor troverdige de er og hvor nyttige de kan være for oss som historikere.

2.1 Engelske kilder

Gjennom å se på Alcuin sitt brev om angrepet på Lindisfarne skal jeg vurdere de engelske kildene ut ifra hvor pålitelig den informasjonen man kan få fra dem er.

«Is this the beginning of the great suffering, or the outcome of the sins of those who live here?».

(Alcuin of York)

Utsagnet kommer fra ett brev skrevet av munken Alcuin etter det første vikingangrepet på det kristne samfunnet ved Lindisfarne i 793. I brevet stiller Alcuin spørsmålet om vikingene er blitt sendt for å straffe det engelske folk for deres synder. Alcuins syn er typisk for munkene som var den gruppen i samfunnet som sto bak størstedelen av nedskrevne verk Derfor er en religiøs forståelse av vikingene som straff fra Gud en vanlig holdning i engelske kilder. Og ettersom klostre ofte var målet til vikingtoktene, så vil de fleste verkene skrevet fremstille vikingene i et negativt lys.

Man har også uttrykk som «historie er skrevet av vinneren», men hva skjer dersom den blir skrevet av taperen? Eller i dette tilfellet, hva skjer dersom den blir skrevet av mennesker som gjentatte ganger blir angrepet av fiende som forsvinner like fort som de kom? Etter min mening så vil dette ha skapt et mer overdrevet bilde av hva hendelser og personer som var involvert. Og vikingene var «ofre» for denne måten å skrive historie på, fordi det var hovedsakelig munkene som skrev ned hendelser fra denne tidsperioden. Ettersom de engelske kildene fremstiller vikingene i ett svært negativt lys, så skal jeg være kritisk til å ta dem i bruk.

2.2 Sagaene og deres historiske troverdighet

Kilder som vikingene, eller folket som stammet fra vikingene skrev, kom først mye senere gjennom sagaer. Disse sagaene er hovedsakelig basert på muntlig historier som har blitt gjenfortalt gjennom flere hundre år. Dette gjør at det finnes flere forskjellige tanker innenfor blant historikere angående kredibiliteten til flere av disse kildene. Sagaene blir ofte delt opp i tre grupper, som er fornaldersagaene, fortidssager og samtidssagaer, hvor spesielt sagaer som *Sagaen om Ragnar Lodbrok og sønnene hans*, blir sett på i større grad som fortellinger enn pålitelige historiske kilder. Flere historikere er derimot enige om at man kan bruke sagaene til å få en oppfatning av tiden den ble skrevet i. (Mundal, 1987, s.16) Dette betyr at å bruke kildene ikke sier oss så mye om selve vikingtiden, men heller at sagaene kan være beretninger om hvordan vikingsamfunnet har utviklet

seg og hvordan man på denne tiden ser på vikingtiden på 1200-tallet hvor blant annet Snorre Sturlason skriver.

Historikere har hatt ulike syn på hvor verdifulle kilder spesielt fortidssagaene er. Noen historikere, deriblant brødrene Weibull (Knut Helle, 2011, s.53) har gått så langt som å totalt avvise sagaene som historiske kilder. Og for de som ikke avviser sagaene så er reglene for hva vi skal tro på og det vi skal avvise som fiksjon noe som videre underbygger usikkerheten rundt hvordan man kan bruke dem som kilder.

Flere historikere har blant annet også kritisert forfatterne bak de diverse sagaene. Kritikken kommer ettersom at historikere mener at forfatterne var i en posisjon hvor de kunne velge og vrake hvilken informasjon de skulle bruke, som gjør at en kan spekulere i om sagaforfatterne kan ha håndplukket informasjon fra flere fremleggelser av historien, for å eventuelt fremme sitt eget syn. Dette har ført til at man skiller mellom sagaenes nøyaktighet og dermed også i hvor stor grad man kan bruke dem som historiske kilder til den tidlige perioden. Den norske historikeren Knut Helle mener blant annet at kongesagaene er en mer korrekt historisk beretning enn islendingsagaene. (Knut Helle, s.72)

Sagaer som ble skrevet i senere tid har også et visst romanpreg (Knut Helle, s.69), noe som kan skape mer spekulasjon rundt om de har blitt utformet kun for underholdnings skyld. Dettet gjør at man bør bruke disse kildene svært vaksomt og ikke plassere all sin tillit til disse. Jeg mener blant annet at disse kildene, som har større innslag av fantastiske elementer, ikke bør brukes aktivt til beretning. Og jeg vil selv ha plassert noen av fortidssagaene, som for eksempel *Sagaen om Ragnar Lodbrok og sønnene hans*, i samme kategori som dikt, når de kommer til nytte som historisk ressurs.

«King Ella had seen during the day, as they fought, that iron didn't bite him, and now snakes won't harm him". (Fornaldars saga). Dette eksempelet kommer fra *Sagaen om Ragnar Lodbrok og sønnene hans*. Her beskrives ett slag mellom kong Ella og Ragnar på den måten at man får ett inntrykk av Ragnar som ett overnaturlig vesen. Dette fortellings elementet ble trolig gjort for å fremme legenden om Ragnar Lodbrok, men det er innslag som dette man finner gjennomgående i sagaer, noe som svekker deres historiske troverdighet.

2.3 Arkeologiske kilder

En stor kilde til vår kunnskap om vikingene kommer fra arkeologiske utgravninger. Man har funnet en rekke arkeologiske bevis for vikingaktivitet over hele England, hvor man ser en økning av beviser i det som senere kom til å bli kjent som Danelagen.

Det er i stor grad gjennom arkeologiske utgravninger at man har klart å kartlegge bevegelsene til vikinger i England, som blant annet hedninghæren. Ett eksempel på dette er funnet av en vikingmassegrav ved Repton i Derbyshire, hvor man også gjennom karbondatering og i samsvar med skriftlige kilder plassert den til vinteren 873/74. (Jarman, Biddle, Higham & Ramsey)

Det er blant annet også gjennom arkeologiske utgravninger at man har fått kjennskap til vikingenes vektlegging av personlig hygiene. "The fashion of their country, to comb their hair every day, to bathe every Saturday, to change their garments often." (History of York) Slik beskrev John of Wallingford, en forfatter fra det ellefte århundre, vikingene. Hygiene var på dette tidspunktet, som så mye annet, ansett som en tapt kunst fra Romerrikets tid, men vikingene brakte på mange måter dette tilbake. Selv om John of Wallingford skriver en tid etter om vikingene, så blir beskrivelsene hans støttet av hårbørster på flere arkeologiske utgravninger i områder av England som tidligere lå i Danelagen.

Arkeologiske utgravninger er en av kildene man baserer en del av vår kunnskap om byen Jorvik (York) på. Hvor blant annet funn av islamske mynter (D.M Palliser, 2014, s.69) gir oss ett innblikk i det store handelsnettverket Jorvik og vikingene kommanderte. Samtidig er det nettopp ved byen Jorvik at en av problemene ved å basere seg på arkeologiske utgravninger som kilder oppstår. Dette kommer for eksempel av at man finner svært få typiske vikinggjenstander byen, selv om flere kilder tyder på en større viking konsentrert befolkning i dette området. (D.M Palliser s.59) Dette mener jeg peker mot ett større underliggende problem som er at ikke alle gjenstander overlever til vår tid, noe som gjør det vanskelig å sette sin lit til kun arkeologiske kilder. Arkeologiske funn må derfor forstås i sammenheng med andre kilder fra samme periode.

3.0 Det Norrøne samfunnet

I denne delen skal jeg sette søkelys på selve oppbyggingen i vikingsamfunnet. Dette skal jeg gjøre ved å se på samfunnsklassene og gjennom å se på effekten religion spilte inn.

3.1 Samfunnssklassene

Vikingsamfunnet besto i stor grad av tre klasser, som det fantes en forestilling om at var gudeskapte. Disse klassene var høvdingen, bonden og trelen/slaven. (Sigurdsson, 2008, s.19) Det var også et samfunn som la stor vekt på lover, derfor hadde vikingene en lovgivende og dømmende forsamling i tinget. På tinget ble saker lagt frem fra de forskjellige partene involvert, og lovene ble lest opp før man kom med en dom.

Høvdingene var personer som hadde kommando over en gruppe mennesker. Høvdingen bestemte hvor vikingene skulle plyndre og dersom disse plyndringene var vellykkede så var det han som vant berømmelse. «A chieftain needed to be generous to his men, he needed to be victorious in battles- and he needed fame and a good reputation”. (Winroth, 2014, s.134-135) Slik beskrev historiker Anders Winroth høvdingen. Gjennom å møte disse kravene så ville ikke bare jarlen oppnå suksess, men han ville også få flere frie menn til å ønske å tjenestegjøre under ham. Høvdingene benyttet også ofte muligheten til å holde fester og å gi gaver til sine bønder. (Sigurdsson, s.23) Dette ble trolig gjort for å opprettholde ro og orden blant sine undersåtter. Slik fikk man ett samfunn som ble bygget på vennskap, som i det norrøne samfunnet betydde at begge partene mente at de hadde et fordelaktig utbytte av ordningen.

«Det er god grunn til å tro at det politiske systemet i Norge i denne perioden har vært ustabil». (Sigurdsson, s.21) Dersom høvdingene ikke maktet å holde bøndene sine fornøyde, noe som kunne komme av økonomisk dårlige tider eller at vennskapsforholdet ikke ble opprettholdt på en tilfredsstillende måte, men også dersom klanen ble underlegne militært og ikke nøt suksess gjennom sine plyndretokter, så kunne hans undersåtter forlate ham for «grønnere marker», eller forsøke å erstatte ham som høvding.

Blant bøndene, altså den andre gruppen i det norrøne samfunnet, så var det store økonomiske forskjeller i form av at noen bønder eide store gods og hadde mange trelle som kunne utføre arbeid for dem, mens andre bønder hadde svært lite jord å rutte med. Den viktigste forskjellen på bønder og trelle var at bøndene hadde ære, noe som var svært viktig i viking samfunn og generelt i krigerske samfunn. (Sigurdsson, s.20) Dette var en av faktorene som drev samfunnet fremover og muligens en av hovedgrunnene til de store ulikhetene i samfunnet. Dette kom av at aktører i samme sosiale klasse ofte utførte såkalte æreskamper for å utkonkurrere mulige konkurrenter og for å selv avansere høyere på den sosiale rangstigen. Det som derimot var positivt med æreskamper var at man ikke kunne utnytte de svakere stilte i samfunnet ved å konstant utfordre dem, for det var ingen ære i å nedkjempe noen som var svakere enn deg. Kan slike æreskamper muligens være en faktor til at det på tross av store ulikheter i viking samfunnet også var stor sosial mobilitet?

Enkeltgårdene hadde en sentral posisjon innenfor det norrøne samfunnet, noe som blant annet ble reflektert i norrøn mytologi hvor hver gud hadde ansvar for en egen gård. Gårdene og menneskene som drev dem var i starten basert på at egen produksjon skulle være deres livsgrunnlag, men ble etter hvert mer og mer spesialiserte for å bedre kunne utvinne diverse naturressurser i området deres. (Sigurdsson, s.20) Dette mener jeg gir oss et bilde på hvordan vikingsamfunnet beveger seg mot ett handelssamfunn hvor man i større grad blir avhengige av hverandre.

En av forskjellene blant vikingene og engelskmennene var deres rollefordeling i samfunnet. Her referer jeg til arkeologiske kilder samt også nyere forskning på skriftlige kilder som kan tilsa at vikingsamfunnet inneholdt overlappende roller og samfunnsfunksjoner mellom menn og kvinner. Både kvinner og menn kunne blant annet være handelsmenn, krigere og makttnehaver i samfunnet, roller som var svært viktige for vikingene. (Moen, Marianne)

Den tredje og siste gruppen i det norrøne samfunnet var slavene, eller trelleene som de ble kalt. Trelleene kunne komme fra en rekke forskjellige land i forbindelse med at vikingene hadde en tendens til å ta mennesker med seg fra plyndringsaksjoner som ble utført over en rekke plasser på de britiske øyene, men også resten av Europa og til og med steder i nordre del av Afrika. Denne gruppen hadde få til ingen rettigheter, noe som også kommer fra at de ofte var blitt tatt til fange i krig, eller ved en plyndringsaksjon, noe som kunne bli sett på som svært nedverdiggende i det norrøne samfunnet. (Nationalmuseet i København)

Ett eksempel på vikingenes slavevirksomhet på de britiske øyene har blitt dokumentert gjennom arkeologiske utgravninger på øya Man som var en strategisk viktig øy for slavevirksomhet på 800- og 900-tallet i England, men også i Irland hvor vikingene også opererte ut ifra Dublin. (Haga, 2019, s.37) Disse slavene ble så tatt tilbake til Skandinavia hvor de ofte ble solgt som gårdsarbeidere, eller så kunne de også bli tatt med til andre plasser i Europa hvor vikingene brukte dem som byttevarer.

3.2 Norrøn religion

Som tidligere nevnt var det en sammenheng mellom gården og religionen i det norrøne samfunnet. (Sigurdsson, s.20) Dette mener jeg peker mot at vikingene så på sine guder som menneskelige, men av en høyere grad enn seg selv. Det vil si at i motsetning til kristendommen så hadde de norrøne gudene mer menneskelige trekk enn det man ser iblant annet kristendommen og var av menneskelig natur, noe som gjorde dem åpne for å gjøre menneskelige feil.

Ofring var en del av den norrøne religionen og man kan se på denne tradisjonen som ett forsøk på å opprette og vedlikeholde vennsforhold mellom gudene og høvdingene, en praksis som høvdingene også forsøkte å opprettholde med sine bønder og undersåtter. (Sigurdsson, s.67) Dette gjør at høvdingene får en form for verdslig makt og en religiøs makt i samfunnet, noe som videre underbygger dem som viktige figurer innenfor det norrøne samfunnet.

Gjennom å se på viking samfunnet og vikingenes religion så får man en større forståelse for hvorfor samfunnet var splittet opp i mindre riker og at man hadde en modell med stor høvding makt i lokalsamfunnene. Sigurdsson går videre i sin beskrivelse av det norrøne samfunnet med å snakke om innføringen av kristendommen, noe som han mener hendte gjennom en ovenfra og ned modell. Dette vil si at kristningen av de norrøne landene skjedde først hos lederne som deretter kristnet resten av samfunnet. (Sigurdsson, s.70) Kristendommen ble i stor grad brukt som et virkemiddel for kongen til å frata høvdingene den lokale makten de hadde gjennom å innføre kristendommen som felles religion for landet og hvor kongen skulle være kirkens leder og inneha den verdslige og religiøse makten som høvdingene tidligere hadde hatt. (Sigurdsson, s.67)

Man kan anta at vikingenes møte med det engelske samfunnet og deres oppbygging kan ha vært en inspirasjon for sterke figurer innenfor det norrøne samfunnet som ønsket å skaffe seg en sterkere sentralisert makt. Og gjennom møter med de engelske kongene og deres kristendom, så fikk disse figurene virkemiddelet de trengte. Dette kan for eksempel ha skjedd da Harald Hårfagre sendte sin egen sønn til oppfostring hos Adalstein Wessex. (Sigurdsson, s. 70)

4.0 Erobringen av England

Erobringen av England foregikk over flere perioder. Jeg skal i denne delen fokusere på spesielt erobringene til hedning hæren og sommerhæren som var de to første store vikingstyrkene som herjet over de Engelske rikene.

4.1 Vilkår for større viking invasjoner

I denne første delen skal jeg forsøke å forklare hvorfor vikingene sine angrep på de britiske øyene gikk fra å være mindre plyndringstokter til å regelrett bli invasjoner av spesielt de Engelske rikene. Dette skal jeg gjøre gjennom å se på dannelsen av den store hedninghæren.

Etter at vikingtoktene i England startet rundt år 790, fulgte en periode på rundt femti år hvor tradisjonen med raske plyndringstokt fortsatte. Men rundt midten av 800-tallet får man en endring i hvordan vikingene angrep England. Her ser man blant annet at vikingene gikk fra flere små angrep til å konsolidere sin makt i større hærer. Ett eksempel på dette var hedninghæren, som startet sine erobringer i 865/6 og som kom til å herje over hele England og erobre en rekke av de områdene som kom til å bli kjent som Danelagen. (Lunga, 2020)

Vil dette si at hedninghæren er en kulminasjon av flere år med konflikter mellom vikingene og engelskmennene? Jeg tror at en av faktorene bak dannelsen til er et økende ambisjonsnivå i når flere og flere vikinger overvintret i England fram til hedninghærens ankomst. Gjennom flere år med vellykkede plyndringstokter og stort utbytte rikdom, så blir fristelsen til å angripe de engelske rikene mer direkte også større. For høvdingene så var rikdom en del av det som bygget opp deres rykte og makt, eiendom/områder kan bli ansett som former for rikdom og man kan dermed se hvorfor det var en fristende affære for høvdingene også. Dette kan ha fått høvdingene til å inngå det de mente var avtaler som tjente godt på sammen for å i det lange løpet kunne øke sin egen makt og innflytelse i vikingsamfunnet. En annen faktor for dannelsen av hedninghæren kan ha vært at de tidligere vellykkede toktene har skapt sterkere høvdinge som flere vikinger ønsket å sloss under og ettersom at flere vikinger ønsket å sloss under samme høvding, så kan en spekulere i om det hendte en konsolidering av makten i vikingsamfunnet på denne tiden.

Selv om nyere forskning har vist at befolkningsveksten under vikingtiden ikke var eksplosjonsaktig og at den foregikk en lineær befolkningsvekst (Sigurdsson, s.47), så kan man ikke se bort fra at veksten var en av de bakenforliggende faktorene til at befolkningen i Skandinavia flyttet på seg og søket nytt land. En kan også spekulere i om områdene i Norge simpelthen ikke klarte å dekke over behovene til sine innbyggere lengre og at dermed får man flere som søker nye muligheter i ett annet land med andre muligheter.

Arv og hvordan den fungerte i det norrøne samfunnet kan også ha vært en av de viktigste årsakene til dannelsen av hedninghæren. Familien var som sagt en svært sentral del av samfunnet og dens oppbygging, noe som medførte at å ha en stor familie ikke var uvanlig. Spørsmålet om arv kan da bli svært sentralt for etterkommerne i vikingsamfunnet og på denne tiden så var det normalt at den eldste sønnen fikk mest og dersom de var bønder så fikk han også gården. (Winroth, 2019) Dette kan ha ført til at muligheten til å få sitt eget landområde gjennom å føre krig i den store hedning hæren ble ett svært lukrativt tilbud som lokket til seg flere unge menn.

«Menneskets natur er å fare dit hvor det er håp om stor fare og av det å skaffe seg ros og ry» (Sigurdsson) Sigurdsson sitt sitat fra *Kongespeilet* her kan tyde på at hedninghæren og de senere invasjonstyrkene som følger med senere har sitt opphav i tanken om ære som var rotfestet i det norrøne samfunnet. Erobringene og krigføringene i England var en måte for vikingene å oppnå ære på, som videreførte sjanser for å avansere oppover i samfunnet.

En av de bakenforliggende årsakene til at vikingene kom i større og sterkere styrker mot midten og slutten av 800-tallet kan ha vært den teknologiske utviklingen innenfor skipsbygging som hendte rundt denne tiden. «Vikingskipene var hurtiggående, lette å manøvrere, og viktigst av alt, de kunne seile i grunne farvann». (Sigurdsson, s.47) Denne utviklingen bidro til at ferden over Atlanterhavet ble mindre farefull, noe som kan ha bidratt til at flere vikinger nå turte å ta ferden over havet til de Engelske rikene.

I *Sagaen om Ragnar Lodbrok og sønnene hans* så kommer invasjonen av England gjennom nettopp Ragnars død. (fornaldarsagaen) Noe som kan ha vært en av faktorene, ettersom sagaene forteller oss at sønnene til Ragnar var ledere blant hedningshæren, spesielt Ivarr og Halfdan går igjen i kildene. Igjen, så tror jeg derimot ikke at vi skal plassere så alt for mye tro på sagaen som en troverdig kilde til faktorene som kulminerte i hedning hæren sin dannelselse.

Alle disse faktorene kan være medskyldige i dannelsen av hedning hæren, men jeg mener at hovedfaktoren bak hedning hæren og de andre erobringstyrkene vikingene kom til å danne i senere tid var ett produkt av deres jakt etter mer personlig ære.

4.2 Hedning hæren og sommerhæren sine erobringer

I denne delen skal jeg fokusere på selve erobringstoktene til de to hærene og hvordan de kulminerte i opprettelsen av Danelagen.

Den store hedning hæren startet sitt felttog i England gjennom sin erobring av det engelske riket East Anglia i 870. (Keynes, 2017, s.52) Dette var det eneste riket vikingene erobret i startfasen av sitt felttog og dette kom nok av deres behov for en base i England, som de kunne bruke til å angripe andre kongedømmer. Hæren angrep deretter rikene Northumbria og Mercia, men valgte i første omgang å slutte fred med dem i motsetning til med East Anglia for senere å komme tilbake og erobre riket. (Keynes) Mulige grunner til dette kan ha vært at vikingene ønsket betaling for sin tid i England og dermed var svært glade for å motta betaling for å slutte fred, eller så kan det hende at lederne av hedning hæren brukte startfasen til å teste de engelske rikene sine forsvarsverk.

Det betyr imidlertid ikke at de engelske rikene ikke led store tap under startfasen av invasjonen. Northumbria skal ha lidd store tap hvor blant annet deres konge Ælla, døde (Keynes, s.54). Dette kan ha vært en motivasjonsfaktor for vikingene, ettersom de i 871 forsøkte å invadere Wessex, som var det sterkeste av de engelske rikene på dette tidspunktet. Det var også på dette tidspunktet at hedninghæren ble møtt av en annen sterk viking hær, nemlig det som blir kalt sommerhæren under kong Guthrum. Det skal ha vært harde kamper mellom de to vikinghærene og deres engelske motstandere, Wessex, men etter hvert så skal vikingenes sammenslåtte hær ha vært for mye for Wessex og det ble fred mellom partene i 871.

Gjennom å se på arkeologiske funn, så kan det tyde på at den sammenslåtte viking styrken led ett stort tap ved Repton over vinteren 873/74. Keynes hevder at tapet kom i form av ett sykdomsutbrudd som skal ha herjet i leiren til vikingene over vinteren, noe som funnet av en viking massegrav datert til dette tidspunktet beviser. (Jarman, Biddle, Higham & Ramsey) Dette kan ha ført til en svikt i moralen til hæren. Denne hypotesen mener jeg kan støttes gjennom at Halfdan og det som antas å være de resterende medlemmene av hedninghæren, som på dette tidspunktet hadde vært aktive i over seks år, bryter ut av sommerhæren. (Peterborough manuscript) En annen mulig forklaring er rivalisering mellom lederne i den sammenslåtte hæren, men de engelske kildene gir oss ikke noe innblikk i årsaken til splittelsen.

Etter en lengre periode med fredeligere tider så startet vikingene sine erobringer igjen. I 874 så bryter vikingene freden med Mercia, erobrer riket og driver kong Burgred ut. Det var også etter denne erobringen at den tidligere nevnte splittelsen av hæren hendte, hvor kong Halfdan tok med seg sin halvdel av hæren nordover og erobret Northumbria i 876. (Keynes, s.55) Her slutter også

deres erobringer ti år etter felttoget deres startet. Halfdan og hans menn blir i Northumbria og deler landområdene mellom seg hvor de også starter å drive gårdsbruk og danne deres egne byer. Disse områdene, sammen med East Anglia og deler av Mercia, kom til å bli kjent som Danelagen.

Guthrum og det som antas til å være sommerhæren starter i 874/5 en andre offensiv mot Wessex. Denne offensiven nøt ingen suksess til tross for at den pågikk over to år. Det er også på dette tidspunktet at vikingene deler opp Mercia og skaper en vikingdel og en engelsk del hvor Ceolwulf, en engelsk marionettekonge ble innsatt som lederen for den engelske delen. Slik fikk man også en skandinavisk bosettelse i East Midlands. Dette gjør at blant annet Keynes antar at den tredje invasjonstyrken til Guthrum og sommerhæren var en mer svekket hær i motsetning til tidligere styrker. (Keynes, s.56/7)

Guthrum og hans hær nøt imidlertid stor suksess i startfasen av sin tredje offensiv. Kong Alfred av Wessex ble nødt til å flykte til myrområdene i Somerset. Dessverre for Guthrum så fant de aldri kong Alfred og han fikk samlet til seg sin hær og startet en mot offensiv mot Guthrum. Denne offensiven kulminerte i engelsk seier ved Edington i 878 og Guthrums omvendelse til kristendommen. (Peterborough manuscript) Som tidligere nevnt så var ære en svært viktig del av det norrøne samfunnet. Jeg antar derfor at det kan ha vært svært nedverdiggende for Guthrum og hans menn å bli tvunget til å overgi seg og å måtte gjennomføre en kristen dåp for å unnsnippe med livet, eller at dette kan ha bli sett på som formingen av ett vennskap mellom kong Alfred og kong Guthrum, som også kan ha vært en grunn til at en fjerde offensiv ikke hendte, ettersom vennskapsbånd var en svært viktig del av det norrøne samfunnet.

“A third Viking army which had assembled and encamped at Fulham on the Thames in late 878, appears to have been sufficiently discouraged by the defeat of Guthrum to leave England in the summer of 879.” (Keynes, s. 57) Dette mener jeg beviser at ett fjerde forsøk fra Guthrum ikke hadde fungert, ettersom at dette tapet virker å ha gjort at flere mistet troen på muligheten til å erobre Wessex. Gjennom dette innslaget så mener jeg også at vi får ett innblikk i hvilken status Guthrum hadde i vikingsamfunnet, ettersom at ved hans tap så velger en hel viking hær å snu kurs. Dette mener jeg også er ett bevis på at kong Alfred sin beslutning om å kristne Guthrum og hans menn for å så velge å la dem unnsnippe med deres liv er en svært god avgjørelse, spesielt dersom man tenker tilbake på ære som en særdeles viktig egenskap i vikingsamfunnet og at dette ville ha vært en svært nedverdiggende hendelse, men det kan også ha vært en måte å skape ett vennskapsbånd på som kan ha lagt ett godt grunnlag for sameksistens mellom de to rikene.

Guthrum og de resterende kristnede mennene hans bosatte seg i East Anglia og dette sammen med Halfdan sin bosettelse i Northumbria og den norrønne delen av Mercia blir Danelagen,

mens resten av de engelske rikene blir i stor grad under Alfred sin kontroll. Gjennom forhandling klarer blant annet Alfred å sikre seg London, som også på dette tidspunktet var en svært viktig by.

Den store hedninghæren og sommerhæren kulminerte dermed i dannelsen av Danelagen og land for vikingene i England, som man kan anta var deres opprinnelige mål. Men, den resulterte også i at Alfred i frykt for en ny vikinginvasjon skapte flere forsvarsfestninger og strategiske byer over sitt kongerike. Man kan også spekulere i om disse invasjonene bidro til å skape en sterkere felles engelsk identitet, noe som kan ha bidratt til dannelsen av et samlet England noe senere i middelalderen.

5.0 Livet i Danelagen

Her skal jeg sette søkelys på vikingene og hvordan norrøne tradisjoner og væremåter ble inkorporert i det som tidligere hadde vært ett selvstendig engelsk rike, først skal jeg ta utgangspunkt i byen Jorvik (dagens York) som utviklet seg til å få en svært sentral rolle innenfor de nye viking kontrollerte områdene.

5.1 Jorvik som handelsby

Jeg har allerede sett på det norrøne samfunnet og hvordan det fungerte i Skandinavia. I denne delen skal jeg forsøke å få frem hvordan vikingene utviklet Jorvik til å bli den nest største byen i hele England ved å vurdere Jorvik som handelsby og økonomisk stormakt i Nord-England.

Jeg har allerede forklart hvordan vikingene kom til å skaffe seg området i England som kom til å bli kjent som Danelagen. Og gjennom å se på Jorvik skal jeg forsøke å svare på hvordan dagliglivet i Danelags England var og se på Jorvik sin status som handelssentrum.

Som tidligere nevnt var handel en svært viktig del av vikingenes dagligliv, og vikingene hadde et visst talent for å utvikle handelsbyer. Et annet eksempel på en handelsby vikingene utviklet var Dublin, som Jorvik tette handelsforbindelser til. Det som er felles for disse byene er at de ligger nære vann eller havet, hvor Jorvik lå på elvene Ouse, som delte byene i to. Noe som gjorde at vikingene kunne bruke sine skip til å importere og eksportere diverse varer til og fra byen.

«Alfred Smyth has shown that Ivarr's family ruled both Dublin and York.» (D.M Palliser, s.56) Ettersom Ivarr og hans etterkommere var herskere over begge byene, kan man anta at Dublin var mer enn bare en handelspartner, spesielt i den tidlige fasen etter de store vikinghærenes erobringer. Byene var i stedet viktige sentra i ett og samme rike som responderte på hverandres tilbud og etterspørsel. Dublin ble i stor grad brukt som en by hvor man solgte videre slaver som var blitt fanget fra innlandet. (Haga, 2019, s.37) Kanskje slavene fra Irland kan muligens ha blitt eksportert til Jorvik og tatt i bruk som arbeidskraft til å utvide og bygge gatene som ble sentrale for handelen i byen, som for eksempel Coppergate.

Arkeologiske utgravninger ved nettopp Coppergate er også en av grunnene til at vi har den informasjonen vi har om Jorvik. Coppergateutgravningene viste nemlig at det fantes varer fra over hele den kjente verdenen i byen, blant annet silke som trolig kom fra Konstantinopel eller Vest-Asia, skjell fra Rødehavet og rav fra de baltiske landene. (D.M Palliser, s.69) Man fant også klesklyper fra Irland som igjen underbygger at Dublin og Jorvik var handelspartnere. Utgravningene viser det enorme handelsnettverket som vikingene utviklet og utnyttet for å utvikle Jorvik som by.

Andre kilder underbygger også det faktumet at Jorvik var ett svært viktig handelssentrum, spesielt rundt 900- og 1000-tallet. Dette kommer av at det ble funnet flere vekter i Jorvik og da spesielt Coppergate den i noen annen del av England (D.M Palliser, s.74), noe som viser den enorme mengden handel som ble gjennomført her kontra andre deler av England. Man har også skriftlige kilder, i form av Byrthferth of Ramsey, som kom med denne beskrivelsen av byen en gang sent på ni hundretallet, eller begynnelsen på tusentallet, «Enriched with the treasures of merchants who come from all parts, but above all from the Danish people» (Byrthferth og Ramsey) Byrthferths

beskrivelse antyder at byens rikdom i stor grad var et resultat av vikingenes bidrag innenfor handelen.

I 927 ble Jorvik erobret av Athelstan (Peterborough manuscript) og det er fra rundt denne tiden arkeologer har tidfestet en stor vikingskatt, som ble funnet i 2007. Dette var det største vikingskattfunnet siden Cuerdale i 1840 (D.M Palliser, s.59) og underbygger Jorvik sin betydning for vikingene Etter denne erobringen av Jorvik så følger også en lengre periode med maktkamp i Nord-England hvor Jorvik bytter mellom å være under engelsk og skandinavisk kontroll. Det er også i denne perioden man kan anta i at Jorvik mistet litt av den statusen den tidligere hadde hatt. Monopolet på myntproduksjon i Nord-England ble for eksempel flyttet fra Jorvik til Chester som også bygget en større havn. I motsetning til York lå Chester på vestkysten av England mot Irskesjøen noe som gjorde det enklere å handle med Irland og blant annet Dublin. Jorvik skal blant også ha mistet sin politiske og økonomiske forbindelse til Dublin rundt 954 (D.M Palliser, s. 61). Etter min mening så gjør fremveksten av Chester at Jorvik, som man i stor grad kan anse som en by med monopol på handel i det nordre England mister dette monopolet og sammen med det, en del av sin status som handelsmakt.

Ifølge Palliser, så var ikke Jorvik bare en stor handelsby, men det var også en av de fremste produksjonsbyene, hvor vikingene blant annet eksporterte metall, som gull, sølv, kobber, legeringer, jern og bly, keramikk som tekstiler og sko, mens produkter laget av tre en av deres fremste eksportvarer. Dette kom av at de fleste boller og kopper på denne tiden ble laget av tre, noe som gjorde det lukrativt å være håndverker. (D.M Palliser, s.69) Disse funnene viser meg at vikingene var dyktige håndverkere, noe som i sammenheng med å være dyktige handelsmenn la grunnlaget for å skape svært rike og mektige byer som Jorvik.

5.2 Jorvik, en vikingssuksess

Til nå har jeg snakket mye om handelsbyen Jorvik, men hvorfor og hvordan var det Jorvik som opplevde en oppblomstring underlagt vikingene i Danelagen?

Det kan ha vært flere faktorer som bidro til at det var nettopp Jorvik som opplevde suksess. En av grunnene kan ha vært at flere av befolkningen i Northumbria raskt begynte å identifisere seg med sine erobrere, som kan ha kommet på bakgrunn av frykt eller hat for vestsaksisk ekspansjon. (D.M Palliser, s.54) Dette er ett funn som går imot mine tidligere tanker om at vikingekspansjonen skapte en større enhetsfølelse i det engelske folket og kan bety at det engelske folkets enhetsfølelse kan ha startet med kong Athelstan som blir den første kongen av hele England. Derimot kan også en av grunnene til at folk i Northumbria raskt indentifiserte seg med vikingene ha kommet på bakgrunn av at det var en større andel vikinger som flyttet til dette området, eller at det skjedde en større grad av inngiftet mellom den engelske populasjonen og den norrøne. Dette bevises blant annet gjennom Oppenheimers undersøkelse av det britiske folket som viser at det britiske folket totalt har ca. 5.5 prosent gener fra Skandinavia, men at man finner den høyeste andelen av skandinaviske gener rundt York. (Oppenheimer) For å sette det i perspektiv, så utviklet Jorvik seg i denne perioden til å bli en større by enn gamle skandinaviske handelsbyer som Hedeby og Birka, noe som gir oss en videre indikasjon på hvor mange vikinger som flyttet seg til området og byen, men hvorfor var det spesifikt Jorvik Vikingene forflyttet seg til?

I tillegg til å ha en god geografisk beliggenhet i form av å ligge midt i Nord-England og Danelagen, så vil jeg vurdere i to andre årsaker som fikk vikinger til å flytte til dette området.

Den ene årsaken til at flere vikinger flyttet til dette området kan ha vært at Jorvik nøt status av en aller annen sort i forbindelse med at blant annet kong Guthred, lederen av sommerhæren bosatte seg her etter sine erobringer og ble til og med begravd der (D.M Palliser, s.58). Dette kan ha fått flere vikinger til å bli dratt til dette stedet ettersom at dette var det endelige hvile stedet til den anerkjente kong Guthred.

Den andre årsaken kan muligens tilknyttes det immigrasjonsforskere kaller for «onkeeffekten». Dette går ut på at mennesker opp igjennom historien har søkt etter å flytte seg etter de man har kjennskap til fra før av, som for eksempel familie og venner. (Austevik, 2011, s.37) Ett godt eksempel av dette er blant annet den norske utvandringen til USA, hvor man fikk flere enn større konsentrasjon av norske innvandrere bosatt i den amerikanske Midtvesten. Noe av det samme kan muligens forklare en større konsentrasjon av vikinger i Jorvik og området rundt. Statussymbolet til Jorvik i forbindelse med Guthred, som var den første viking kongen som hadde en definitiv tilknytning til Jorvik (D.M Palliser, s.58) og det faktumet at byen blomstret i forbindelse med handel

kan ha lokket til seg vikinger som igjen gjennom onkeleffekten lokket til seg familie og venner som ønsket å være nære sine bekjente.

En annen faktor som kan ha bidratt til Jorvik sin suksess, var den såkalte landsby revolusjonen som kan ha bidratt til at folk som bodde i områdene rundt Jorvik ble mer sammenflettet. Dette kom av at revolusjonen endret selve oppbyggingen av landskapet rundt Jorvik, man gikk fra å ha flere spredte og mindre landsbyer til å få større og færre landsbyer, eller torper som vikingene kalte dem. (D.M Palliser, s.67) Disse skulle fungere som satellittlandsbyer til Jorvik og kan ha blitt brukt som jordbrukslandsbyer for å brødfø befolkningen til Jorvik i bytte mot at de fikk nyte noe av den rikdommen som handelen til Jorvik skaffet området. Dette kan være en av faktorene som bidro til at Jorvik fikk en større befolkning enn de skandinaviske byene som tidligere nevnt. Jeg mener at disse landsbyene viser oss hvordan det norrøne samfunnet, som også opererte med flere mindre spesialiserte landsbyer, ble innført i det Danelagen.

Gjennom å sette søkelys på Jorvik så har prøvd å vise at Danelagen var et område som ble dominert av skandinaver.. Dette bildet kan imidlertid preges av at jeg satte søkelys på et område med svært stor vikinginnflytelse og at forholdet mellom de tidligere beboende engelskmennene og de nye viking bosetterne virket å utøve stor økonomisk dominans over den engelske befolkningen. Det kan imidlertid ha vært helt andre forutsetninger i andre deler av Danelags England hvor man kanskje kunne funnet et samfunn, hvor man i større grad så anglosaksiske og norrøne ideer slått sammen.

6.0 Slutten på vikingenes makt i England

Gjennom denne delen av oppgaven skal jeg se på hvordan Danelagen og vikingenes tilstedeværelse i England tok slutt. Og gjennom det så ser jeg på hvordan livet i Danelagen kom til en slutt og hvorfor vikingene ikke ferdet til England mer.

Som tidligere nevnt så endte sommerhæren og hedninghæren sine erobringer i fredsavtalene mellom kong Alfred og de invaderende Vikingene. (Keynes, s.57) Det som gjorde denne fredsavtalen svært gunstig for Kong Alfred var at han begynte å bli anerkjent som «King of the Angles and Saxons», (Keynes, s.63) som var de to dominerende folkegruppene det engelske folket besto av. Jeg har ved tidligere anledning snakket om vikingene som bidragsyttere til å skape et mer samlet England, noe som jeg mener forsterkes gjennom at Alfred utnyttet situasjonen han var kommet i og tok kontroll over alle de områdene av England hvor vikingene ikke regjerte. «In king Alfred's view, the raids were not a cause but rather an effect of God's displeasure with the English people" (Keynes, s.69) Dette kan ha vært ett av virkemidlene kong Alfred brukte for å samle det Engelske folket rundt seg, for å stå sammen mot en trussel mot de vikingenes herjinger under hans kontroll.

Alfreds sønn, kong Edward (899-924) ønsket å underlegge seg den delen av det engelske folket som var underlagt vikingene i Danelagen. Gjennom en allianse med Æthelred, som hersket over Mercia skapte de svært gunstige forhold for å vinne tilbake makt og områder fra Danelagen, noe som de klarte i 920 på grunn av en manglende politisk enhet i de vikingstyrte områdene. (Keynes, s.69) Den manglende politiske enheten i Danelagen kan vise til at vikingene tok med seg norrøne elementer til Danelagen som deres tendens til å dele opp områder i mindre og flere høvding makter.

Selv om Kong Edward lyktes med å erobre deler av Danelagen, var det hans sønn, Athelstan som først lyktes i å ta kontroll over vikingbyen Jorvik og Danelagen. Gjennom dette ble han kjent som «Rex totius Britanniae» (Konge over hele Britannia) som er funnet blant annet på mynter fra Jorvik. (D.M Palliser, s.59) Dette skal også ha vært første gangen siden Romerne trakk seg tilbake at byen falt under styre fra en makt basert sør på øya, noe som jeg mener signaliserer en mer samstemt retning som det engelske folket er på vei inn.

Ved Athelstan sin død går Northumbria, Jorvik og Danelagen inn i en svært turbulent periode hvor makt over området raskt går fra den ene parten til den andre. (Lunga, 2020) Det er rimelig å anta at folket bosatt i dette området er usikre på hvor de skal plassere sin lojalitet, noe som nok delvis kan forklares av at en større konsentrert del av befolkningen har skandinavisk bakgrunn. Kong Edgar (959-75) anerkjenner de kulturelle forskjellene som råder i England på denne tiden. Dette skjer gjennom ett sett med lover som tok høyde for den skandinaviske kulturen og normene deres,

(Keynes, s.72) og kan bli sett på som ett forsøk på å skape en større politisk enhet i folket, samtidig som at de blir sett på som annerledes.

Forsøket på å skape politisk enhet innenfor det Engelske riket er noe som endrer seg i løpet av Æthelred (978-1016) sin periode som konge. Dette var en periode preget av intensivt plyndring fra viking hærer som nøt stor suksess over en periode fra sent på 900-tallet til begynnelsen på 1000-tallet. Gjennom denne perioden så betaler engelskmennene større og større summer til vikinghærer, ledet av skikkelser som kong Svein av Danmark og den senere norske kongen Olav Trygvasson. (Keynes) Herjingen til disse vikinghærene kan ha bidratt til økende anti-skandinaviske holdninger blant det engelske folket, spesielt ettersom de hærene som ble betalte for å holde seg borte hadde en tendens til å returnere noen år senere med en enda sterkere styrke. Disse anti-skandinaviske holdningene kan ha resultert i det som ble kjent som massakrene på Sankt Brictiusdagen i 1002, hvor kong Æthelred erklærte at alle vikingene i riket skulle drepes. (Lunga, 2020)

Massakren skal ha ført til flere invasjoner av England, hvor den siste med dansk kongen Knut i spissen endte med en dansk erobring av hele England. Knuts Nordsjøimperie varte frem til 1042, da Knuts sønn, Hardeknud, døde uten en arvtaker. Året 1066 har blitt sett på som den definitive slutten på Skandinavisk innflytelse i England med slaget ved Stamford bridge hvor kong Harald Hårdrådes forsøk på å gjenopprette vikingherredømme ender i nederlag. (Bandlien, 2019)

7.0 Avslutning

For å oppsummere vil jeg først forsøke å svare på spørsmålet om hvorfor vikingene invaderte England. Jeg mener at vikingenes invasjon av England i stor grad har bakgrunn i hvordan deres samfunns maktstruktur var bygget opp. Med dette mener høvdingenes rolle innebar å søke større rikdommer og muligheter for å beholde og utvide makten over sine undersåtter. Det fikk dem til å se utover. Faktorer som vikingenes teknologiske fremskritt innenfor skipsbygging gjorde det mulig for dem å reise over nordsjøen, mens Englands mange elver i en kombinasjon med store rikdommer, både i edle metaller og gode, fruktbare områder, gjorde øya til et naturlig mål for vikingene. For de vanlige vikingene så åpnet også disse erobringstoktene en mulighet for å vinne seg ære og stor rikdom, som igjen kunne hjelpe dem med å avansere oppover i samfunnet. Det er denne politiske oppbyggingen av samfunnet med konkurranse mellom høvdinger som etter min mening skaper trangen for å invadere England, men som også er grunnen til at Danelagen lider under kamp mot ett mer enstemmig England senere.

Når det kommer til mine tanker på hvordan livet i Danelagen var, så vil disse være basert på undersøkelsen av Jorvik på denne tiden. Dette vil si at jeg antar at Jorvik var ett svært multikulturelt samlingspunkt hvor vikingene gjennom å utnytte sine kvaliteter innenfor handel, skapte en svært levende metropol i det nordlige England og at deres kultur ble den dominerende innenfor dette området. Det vil si at man fikk en slags videreføring av vikingkultur og normer. Det må imidlertid nevnes at forholdene godt kan være annerledes andre steder i Danelagen.

8.0 Kildeliste

Alcuin of York, (oversatt 1974) *Letter to Highbald*. Hentet fra:

<https://web.archive.org/web/20170506102223/https://classesv2.yale.edu/access/content/user/haw6/Vikings/higbald.html>

Austevik, Henriette. (mai 2011). *Unge ugifte kvinners utvandring til Amerika* (Masteroppgave), Universitetet i Bergen, Bergen

Bandlien, Bjørn; Solberg, Bergljot; Røvik, Sissel: *vikingtiden* i *Store norske leksikon* på snl.no. Hentet 18. mai 2021 fra: <https://snl.no/vikingtiden>

Byrhtferth: HCY, I, 454; AY 1, 171–2; Fletcher, Bloodfeud, 48. Domesday: D. M. Palliser, Domes day York, BP 78 (York, 1990), 12, 13; AY 8/4, 321. Coppergate: AY 8/4, 395, 500.

Fornaldars saga, oversatt av Peter Tunstall (2005). *The tale of Ragnar's sons*. Hentet fra: <http://www.germanicmythology.com/FORNALDARSAGAS/ThattrRagnarsSonar.html>

Haga, Sara Elisabeth (15.05.2019) *Slaves in the viking age: Functions, social roles, and regional diversity* (masteroppgave) Universitetet i Oslo, Oslo

Helle, Knut. 2011. «Hvor står Den Historiske Sagakritikken I Dag?». *Collegium Medievale* 24 (november). Oslo, Norge. Hentet fra: <http://ojs.novus.no/index.php/CM/article/view/49>

History of York, *Viking male grooming*. Hentet fra:

<http://www.historyofyork.org.uk/themes/viking/viking-male-grooming>

Jarman, L. Catherine. Biddle, Martin. Higham, Tom & Ramsey, Christopher Bronk. (2018) *The viking great army in England: New dates form Repton Charnel*. Antiquity publications ltd.

Keynes, Simon (2017). *The vikings in England c. 790-1016*. Cambridge University.

Lunga, Peter Sigurdson: *Danelagen* i *Store norske leksikon* på snl.no. Hentet 18. mai 2021 fra <https://snl.no/Danelagen>

Moen, Marianne (2010) *The gendered landscape: a discussion on genders status and power expressed in the viking age mortuary landscape* (master oppgave). Universitetet i Oslo, Oslo.

Morris, Steven (21,11,2019) *Detectorists hid find that rewrites Anglo-Saxon history*. Hentet fra: <https://www.theguardian.com/uk-news/2019/nov/21/detectorists-hid-find-that-rewrites-anglo-saxon-history>

Mundal, Else; *Refleksjonar kring historie, sanning og diktning. I, Tradition og historieskrivning. Kilderne til Nordens ældste historie*. (Red. Kirsten hastrup & Preben Meulengracht Sørensen) Aarhus Univeritetsforlag 1987.

Nationalmuseet i København, *Slaves and thralls in the viking age*. Hentet fra: <https://en.natmus.dk/historical-knowledge/denmark/prehistoric-period-until-1050-ad/the-viking-age/power-and-aristocracy/slaves-and-thralls/>

Stephen Oppenheimer, *The Origins of the British* (London, pb edn 2007), 444–63

Palliser, D.M (2014) *Medieval York: 600-1540*. Oxford University press

Peterborough manuscript, Anglo-Saxon Chronicle. Oversatt av Swanton, Michael (1996)

Sigurdsson, Jon Vidar (2008) *Det norrønne samfunnet: Vikingen, kongen, erkebiskopen og bonden*. Oslo: Pax Forlag,

Somerville, Angus A. & McDonald, Andrew R. (2014) *The viking age: A reader, second edition*. University of Toronto press Incorporated.

Winroth, Anders (2014) *The Age of Vikings*. Hentet fra: <https://norse-mythology.org/viking-social-structure/>